

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hviſs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

Dominica XXXVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

quit, nec se cuiquam ostendit: Quoad nostrum intelligendi modum, qui phantasmata specularum, effigiari potest. Atque ut illud est secundum Scripturam; sic hoc non est contra, quin est iuxta eandem.

b Deut. 27. 15. Maledictus homo, qui fecit sculptile, & conflatile, abominationem Domini. &c.

d **RESP.** Eo fine, ut Adoretur, verum est.

e Deut. 7. 5. Aras eorum, scilicet Idololatrarum, subvertite & confringite, statuas & sculptilia comburite. 4. Reg. 18. 3. 4. Fecitque quod erat bonum coram Domino: ipse dissipavit Excelsa, & contriuit statuas. Confrigitque serpentem aneum. *f* Plal. 96. 7. Confundantur omnes qui Adorant sculptilia *g* Leuit. 26. 1. Non facietis vobis idolum & sculptile, nec ritulos erigatis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra.

¶ T ADORETIS eum. Deut. 12. 3. Dissipate aras eorum, & Confringite statuas, & idola comminuite &c. Adorantium ea diuino cultu latræ.

Hab. 2. 18. Quid prodest sculptile, quia finxit illud fictor suus conflatile, & imaginem falsam, quia sperauit in figmento fictor eius, ut faceret simulacra multa?

RESP. Ut supra, scilicet. Ut adoraret.

Zach. 10. 2. Simulacra locuta sunt inutile, & diuini viderunt mendacium. Et somnatores locuti sunt frustra, vanè consolabantur: idcirco affligentur &c.

RESP. Ita Gentiles: ut nos Christiani minime sumus Gentiles.

b Luc. 16. 29. Habent Moysen & Prophetas, audiant illos: Ioh. 5. 39. Scrutamini Scripturas: illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me. 2. Tim. 3. 16. Omnis Scriptura diuinitus inspirata, utilis est ad docendum.

b **RESP.** Oportet ista facere; & imaginum cultum non omittere. Docet Scriptura; docet & pictura seu sculptura suo modo: Haec vide; illam audi: ex vtraque ædificeris.

QVÆSTIO XCVIII.

An autem in templis imagines tolerari non possunt, quæ pro libris sint: imperita multitudini?

† Minimè **RESP.** *†* Maxime possunt ac debent tolerari. Neque enim decet nos imaginum ritum, usum, ac cultum, negando, sapientiores esse Deo, qui suam Ecclesiam * & mutis simulacris *a*, *†* & viua prædicatione verbi sui vult erudiri *b*.

a Ier. 10. 8. 10. Hab. 2. 18. 19. Zach. 10. 2. *b* Lu. 16. 29. Ioh. 5. 39. 2. Tim. 3. 16. 17.

a Ier. 10. 8. *Doctrina vanitatis eorum. Quorum? Idololatrarum, lignum & argentum, inuolutum opus artificis &c. Dominus autem Deus verus est, ipse Deus viuens.*

RESP. Deus, & Imago Dei, differunt toto genere infinitè: Sic & vtriusque cultus.

DOMINICA XXXVI.

QVÆSTIO XCIX.

Quid sancit Deus † secundo præcepto?

† Tertio

RESP. Ut non solum execrando *a*, aut peierando *b*, verum etiam temere iurando *c*, nomen Dei contumeliosè aut irreuerenter ne usurpemus: neue tacendo aut conuiuendo, horrendis istis sceleribus communicemus *d*: sed sacrosancto Dei nomine non nisi summa cum religione & veneratione utamur *e*: ut vera & constanti confessione *f*; inuocatione *g*, omnibus deniq; verbis & actionib; nostris, ipse celebretur *h*.

a Leui.

a Leu. 24. 15. *b* Leu. 19. 12. *c* Leu. 5. 4. *Mat.* *a* Exod. 22. 10. 11. *Esra.* 10. *c.* *b* Ios. 2. 19. *c*
5. 34. 35. *6.* *d* Leu. 5. 1. *e* Malach. 4. 2. *f* *Mat.* 10. *Deu.* 10. 20. *d* Ios. 2. 12. *e* *Esa.* 45. 23. *Esa.* 65. 16.
 32. 33. 1. *Petr.* 3. 15. *g* *Pfal.* 50. 15. *h* *Col.* 3. 17. 2. *Hebr.* 6. 16. *f* *Gen.* 21. 25. 31. *Gen.* 31. 54. 1. *Sam.*
 24. 22. 23. *Rom.* 9. 1. *Ioh.* 16. 23.

QVÆSTIO C.

*Estne igitur adeo graue peccatum, iuran-
 do aut dira imprecando, nomen Dei te-
 merare, vt Deus etiam ijs succenseat qui
 quantum in se est, illud non pro-
 hibent aut impedi-
 unt?*

RESP. Certe grauissimum *a*, Ne-
 que enim vllum est peccatum ma-
 ius, aut quod Deum grauius offen-
 dat, quam sacri ipsius nominis con-
 tumelia. Quocirca etiam id scelus
 morte mulctari voluit *b*.

a Leu. 5. 1. *Prou.* 29. 24. *b* Leu. 24. 16. *Leu.*
 24. 10. & c.

DOMINICA XXXVII.

QVÆSTIO CI.

*Potestne quis etiam pie per nomen Dei
 iurare?*

RESP. Potest: cum vel magistra-
 tus id exigit *a*, vel alioqui necessitas,
 hoc pacto fidem firmari & verita-
 tem stabili, postulat *b*: quo & glo-
 ria DEI illustretur *c*, & aliorum sa-
 luti consulatur *d*. Nam eius generis
 iusiurandum verbo Dei sancitur *e*,
 ideoque etiam à sanctis in veteri &
 nouo fœdere recte est vsurpatum *f*.

QVÆSTIO CII.

*Estne licitum iurare per sanctos aut
 alias creaturas?*

RESP. *† Ita.* Nam legitimum iu-
 † Non
 ramentum est inuocatio Dei *a*, qua
 petitur, vt is tanquam vnicus cor-
 dium inspector testimoniū det ve-
 ritati *b*, & iurantem puniat, si sciens
 fallat *c*. Porro hic honos nulli crea-
 turæ conuenit *d* vt Deo: attamen &
Sanctis, vt amicis Dei.

a *b* *c* 1. *Corinth.* 1. 23. *d* *Matth.* 4. 10. 1. *Reg.*
 8. 39. *Gen.* 17. 1. *Deut.* 32. 35.

a Nos prædicamus Christum crucifixum, Iu-
 deis, & c. ipsi autem vocati Iudeis atque Grecis
 Dei virtutem & Dei sapientiam.

RESP. Vt prædicamus, ita iuramus,
 mediate scil. vel immediate per Deum, aut
 Christum, aut per Sanctos respectu Dei.

d *Mat.* 4. 10. *Dominum Deum tuum adora-
 bis, & illi soli seruias.* 3. *Reg.* 8. 39. *Tu exaudies
 in celo, in loco habitationis tuæ & repropitiabe-
 ris.* *Gen.* 17. 1. *Ego Deus omnipotens, ambula co-
 ram me, & esto perfectus.* *Deut.* 32. 35. nihil ad-
 rombum.

RESP. Hæc constant, saluo cultu San-
 ctorum: Qui respectu Sanctorum infinitè
 est inferior Patriæ; respectu Dei, in quem
 terminatur, est ipsa Patria: respectu
 simul vtriusque patris, est
 Dulia.